

Avsedd för
Region Västernorrland

Typ av dokument
Rapport

Datum
2021-04-09

KOLLEKTIVTRAFIKUTREDNING VÄSTERNORRLAND BEFOLKNING & SYSSELSÄTTNING

Rapporten framtagen
med finansiering av:

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Bright ideas. Sustainable change.

KOLLEKTIVTRAFIKUTREDNING VÄSTERNORRLAND BEFOLKNING & SYSSELSÄTTNING

Projektnamn **Kollektivtrafikutredningar Västernorrland**
Projekt nr **1320051224**
Mottagare **Region Västernorrland**
Typ av dokument **Delrapport**
Version **1.1**
Datum **2021-04-09**
Förberett av **Oliver Miilus Larsen**
Kontrollerad av **Lars Brümmer**
Handläggare **Oliver Miilus Larsen**
Granskad av **Emma Eriksson**

Ramboll
Lokgatan 8
211 20 Malmö

T +46 (0)10 615 60 00
<https://se.ramboll.com>

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

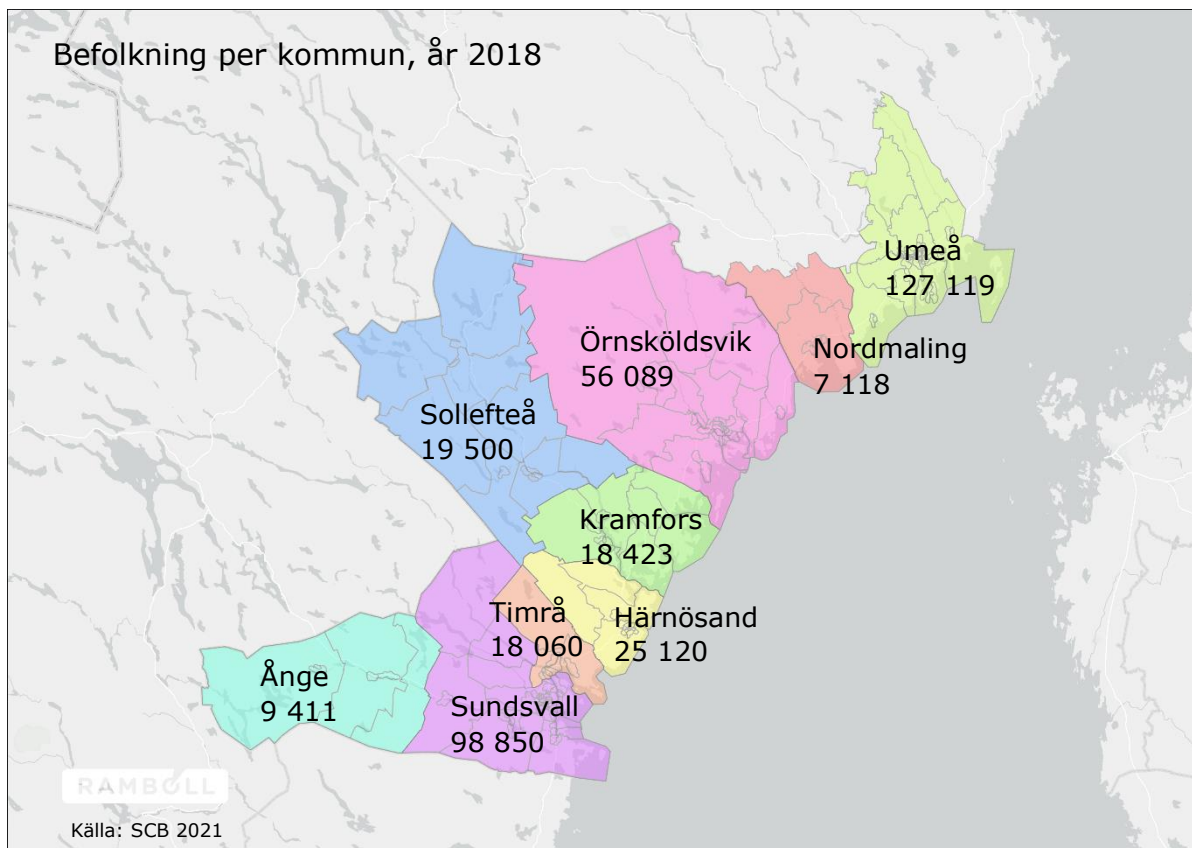
1	Inledning	2
1.1	Bakgrund	2
1.2	Syfte och Mål	3
2	Metod	4
3	Uppföljning av prognos	5
3.1	Prognos 2008–2030	5
3.1.1	Prognosticerad befolkningsutveckling 2008–2030	5
3.1.2	Prognosticerad sysselsättningsutveckling 2008–2030	9
3.1.3	Prognosticerad inkomstutveckling 2008–2030	12
3.2	Faktiskt utfall 2008–2018	14
3.2.1	Faktisk befolkningsutveckling i regionen 2008–2018	14
3.2.2	Faktisk befolkningsutveckling per kommun 2008–2018	15
3.2.3	Faktisk sysselsättningsutveckling 2008–2019	16
3.2.4	Faktisk inkomstutveckling 2008–2019	17
4	Slutsats	19

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund

Sedan utbyggnaden av Sveriges järnvägsnät startade under senare delen av 1800-talet har Norrlands regioner sett en successiv utveckling av befolkning och sysselsättning, detta mycket tack vare flertalet tåginfrastruktursatsningar. Satsningarna är bland annat Stambanan inåt landet under slutet av 1800-talet och kustbanorna (Botniabanan och Ådalsbanan) under 1920 samt 1990–2000-talen. Lokalt har befolkningsutvecklingen för de flesta kommuner under de senaste 50 åren varit negativ, dock har det skett en stabil utveckling och kraftig tillväxt i Västernorrlands största centralort Sundsvall samt Umeå i Västerbotten. Regionalt har befolkning, sysselsättning och resande totalt sett ökat sedan SCBs mätningar startade 1968.

Utredningsområdet för kollektivtrafikutredningarna består av de 7 kommunerna inom Region Västernorrland inkluderat de två utomstående kommunerna Umeå och Nordmaling, vilka inkluderas då Umeå bedöms ha stor påverkan på resandet i Västernorrland i form av arbetspendling och liknande. De 9 kommunerna som utreds är; Sundsvall, Örnsköldsvik, Härnösand, Sollefteå, Kramfors, Timrå, Ånge, Umeå, och Nordmaling (se Figur 1 nedan). Området sträcker sig från Sundsvall till Umeå utmed strukturbildande järnvägar; Ostkustbanan, Norra stambanan, Mittbanan, Ådalsbanan, Botniabanan, Stambanan (se Figur 1). Särskilt Ostkustbanan, Ådalsbanan och Botniabanan är viktiga förbindelser söderut till Hudiksvall, Söderhamn och Gävle. Stambanan förbinder utredningsområdet med Skellefteå, Älvsbyn, Piteå, och Luleå.

Figur 1. Kommuner i Region Västernorrland

Koll2020 är ett EU-finansierat projekt som har som syfte att öka kollektivtrafiken i mellersta Norrland. Projektet startade i oktober 2017 och planeras avslutas i november 2020. Budgeten är drygt 58 miljoner svenska kronor varav 26 miljoner (ca 45%) är stöd från EU:s strukturfond *Mellersta Norrland*. Involverade samarbetspartners är Kollektivtrafikmyndigheten, Trafikverket samt kommunerna Örnsköldsvik, Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Ånge och Timrå. Målet med Koll2020 är att öka antal och andel för kollektivtrafikresandet i regionen, skapa bättre förutsättningar och tillgänglighet för funktionsvarierade samt att optimera och effektivisera hela systemet. Projektet ska även resultera i minskat beroende av anrop/serviceresor med taxi i regionen.

1.2 Syfte och Mål

Denna utredning utgör det första deluppdraget av kollektivtrafikutredningarna inom EU-projektet Koll2020, och är en uppföljning av rapporten *Från räls till resande* (WSP 2009). Syftet med denna rapport är att undersöka utfallet med avseende på förväntade effekter presenterade i den tidigare utförda utredningen *Från räls till resande* (WSP 2009) samt utbyggnaden av Botniabanan. Rapporten ska i och med detta underlag uppdatera och utveckla analysen av befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i utredningsområdet. Den ska utgå från de kombinerade och förväntade effekterna av basscenario 0 (inga åtgärder) och scenario 1 (utbyggnad av Botniabanan), vilka redogörs för i avsnitt 4.1. Det faktiska utfallet för utvecklingen av befolkning och sysselsättning i utredningsområdet (regionen) mellan 2008–2019 ställs i jämförelse med det förväntade utfallet i prognosen från 2009. Utredningsområdet är som tidigare nämnt Region Västernorrlands 7 kommuner samt de 2 kommunerna Umeå och Nordmaling i Region Västerbotten.

I enlighet med specificering i anbud redogör rapporten för följande delmoment:

1. En genomgång av tidigare effektbedömning (prognos) i utredningen *Från räls till resande* kopplat till scenariot Botniabanan (scenario 1)
2. Sammanställning av faktiskt utfall för befolkningsstruktur och fördelning, sysselsättning och inkomst för de aktuella kommunerna (utredningsområdet).
3. Jämförelse och analys av skillnader mellan tidigare effektbedömning (prognos) och verkligt utfall 2018 (halvvägs i scenarioanalysens horisontår 2030)
4. Förslag på ytterligare som kan bidra till att nå förväntade effekter

Rapportens mål är att jämföra SCBs statistik med den tidigare analysen och prognosen, ge en tydligare bild av befolkning och sysselsättning, samt ge underlag för vidare arbete, utredningar och utveckling av länets kollektivtrafik med mål om ökat resande. Rapporten kommer att baseras på uppgifter i *Från räls till resande* (WSP 2009) och SCB statistikdatabas. För att göra en enklare framskrivning och uppskattning av utvecklingen fram till år 2030 kommer data från WSPs rapport och SCB att extrapoleras.

2 METOD

Genomgång/sammanställning av prognos

Utredningen börjar med en genomgång av resultat på förväntade effekter av utbyggnationen av Botniabanan (s.k.a Scenario 1) som presenterades i den tidigare utförda utredningen *Från räls till resande* av WSP 2009. Utredningen utgår från och fokuserar på prognosens kombinerade och förväntade effekter av basscenario 0 och scenario 1. Sammanställning av data och resonemang för effekterna på utvecklingen av regionens **befolkning**, **sysselsättning** och **inkomst** mellan 2008 och 2030 görs i separata avsnitt. Samtliga uppgifter hämtas från rapporten *Från räls till resande* (WSP 2009). Dessa uppgifter kontrolleras och presenteras sedan i figur och text. Utvecklingen presenteras både per kommun och för hela regionen inkluderat Umeå och Nordmaling.

Sammanställning av faktisk utveckling

Sedan hämtas data från SCBs statistikdatabas för den faktiska förändringen av **befolkning**, **sysselsättning** och **inkomst** i regionen mellan 2008 och 2018. För enklare överblick och analys, sammanställs denna i tre delar på samma format som prognosen.

Uppföljning och analys av prognos, jämfört med faktisk utveckling

Analys och jämförelse mellan prognos och faktisk utveckling görs löpande i respektive avsnitt. Detta är resultatet i kapitel 3 i vilket skillnader och likheter presenteras samt resonemang om hur utbyggnationen påverkar regionens framtida utveckling.

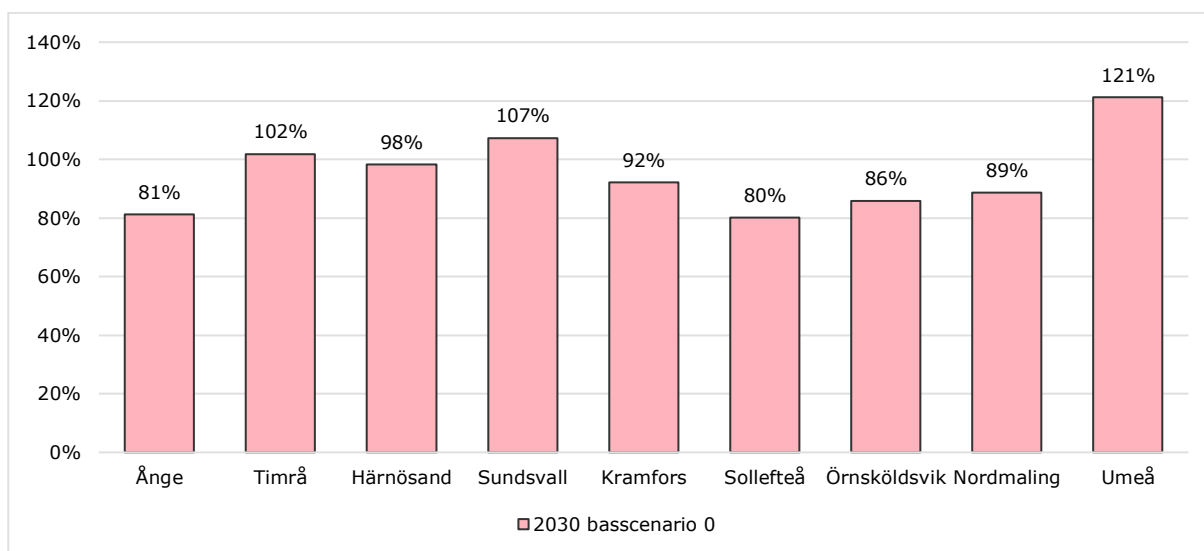
3 UPPFÖLJNING AV PROGNOSEN

3.1 Prognos 2008–2030

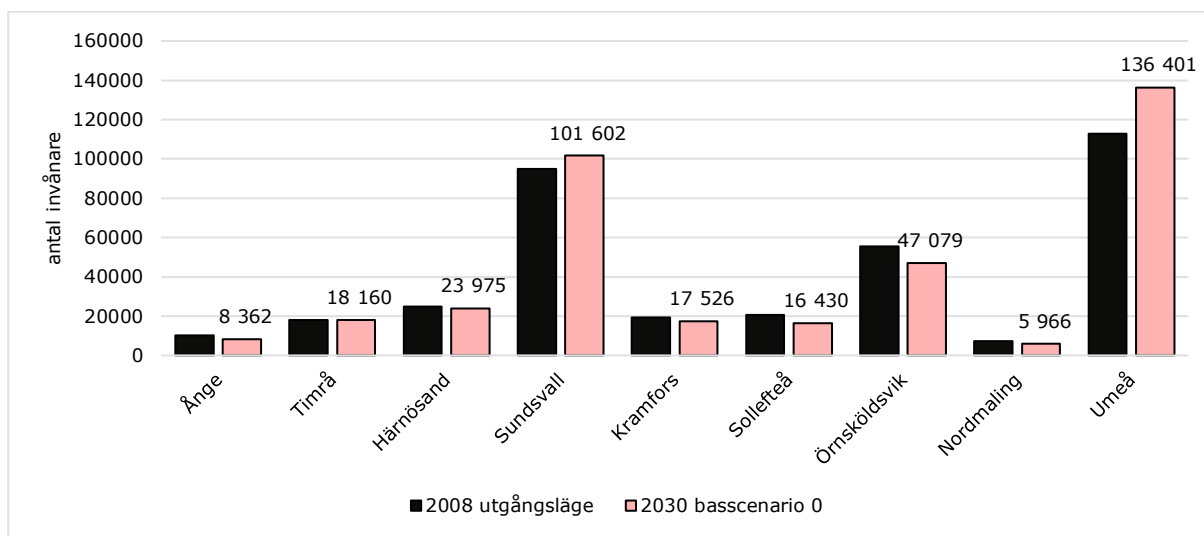
2009 gjordes en prognos och analys av tillväxten i region Västernorrland av WSP – *Från räls till resande* (WSP 2009). Denna prognos baserades på resonemang och den data presenterade i *LU 2008 (källa)*, och *Regionernas Tillstånd 2008 (källa)* vilken utfördes av *Institutet för tillväxtpolitiska studier ITPS*, numera *Tillväxtanalys*. WSP:s rapport från 2009 var en del av projektet *Bästa Resan (2008–2011)* och gjordes för att analysera effekterna av en ökad regionförstoring i samband med starten av Botniabanan. Här redogör WSP för förändringar i folkmängd och sysselsättning i kommunerna samt hur det EU-finansierade projektet *Bästa Resan* kan påverka regionen. Detta projekt utgår från fyra olika scenarier för det regionala resandet med tåg, med syfte att öka det kollektiva resandet genom regionförstoring. Målet med rapporten var att redogöra hur detta påverkar regionens tillväxt och sysselsättning.

3.1.1 Prognosticerad befolkningsutveckling 2008–2030

I rapporten från 2009 lägger WSP fram en prognos med fyra scenarier som uppskattar utvecklingen för regionens folkmängd över en 22 års-period mellan 2008 och 2030. De uppskattar att ett nollalternativ eller basscenario 0 (scenario 0), där inga åtgärder görs för resandet i regionen, bidrar med **12 000 invånare** för perioden 2008 till 2030. Figur 2 nedan presenterar prognosticerad utveckling av befolkning mellan 2008–2030 och visar på att antalet invånare i Timrå, Sundsvall och Umeå bedöms öka medan övriga kommuners befolkning minskar. För basscenario 0 beräknas alltså kommunerna Ånge, Sollefteå och Nordmaling minska till ca 80% av befolkningen från år 2008. (Sysselsättning redovisas i avsnitt 4.2). Figur 3 nedan visar de faktiska befolkningsmängderna per kommun år 2008 jämfört med befolkning 2030 enligt basscenariot. Här syns ökningen för de större kommunerna Sundsvall och Umeå tydligare.

Figur 2. Procentuell förändring av befolkning år 2030 per kommun, enligt WSPs prognos 2008–2030 enligt basscenario 0 (staplar visar andelar jämfört med verklig befolkning 2008)

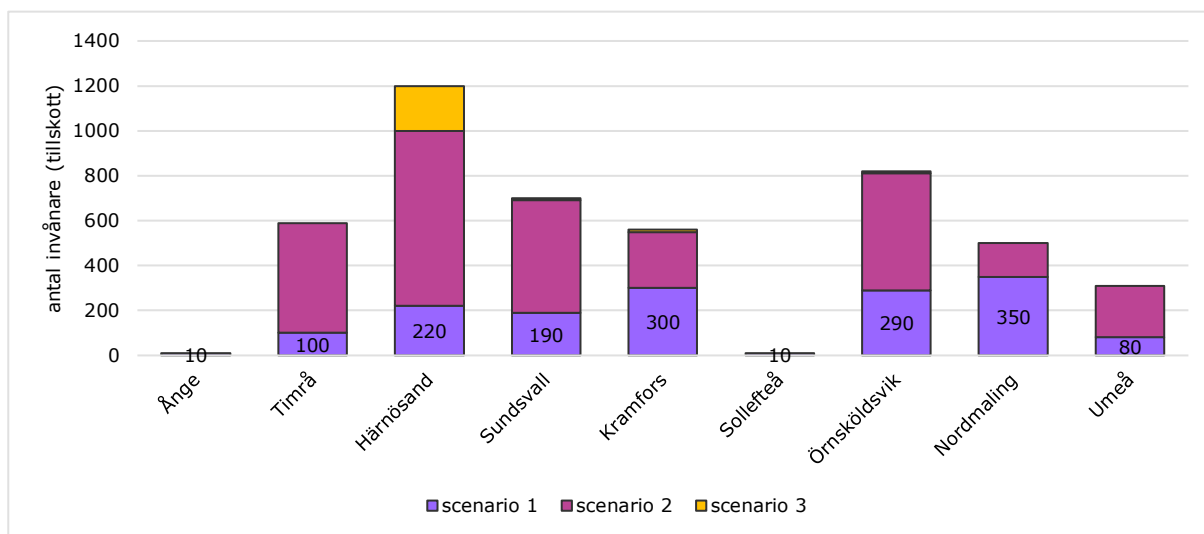

Figur 3. Befolkning 2030 enligt prognos bascenario 0

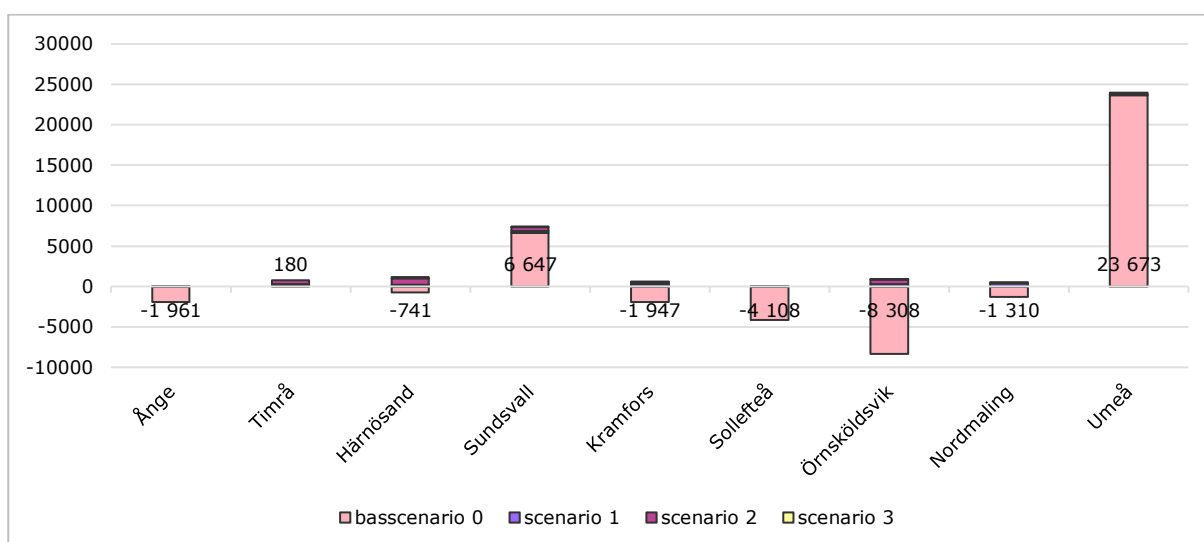
Scenarion 1, 2 och 3 bygger vidare på bascenario 0 och ger ytterligare effekter utifrån olika alternativ och åtgärder för regionens trafiksystem och markanvändning baserat på data från *Regionernas Tillstånd* (2008). Dessa scenarion är utgångspunkter för analys och prognos av hur befolkning och sysselsättning kommer att förändras i regionen under de kommande 22 åren (2008–2030). Scenario 1 innebär att trafiksystemet utvecklas och byggs ut enligt planer för Botniabanan. Scenario 2 innebär att Botniabanan trafikerades som planerat samt att man anpassar anslutande tågtrafik och att tillkommande befolkning får ett tillskott på grund av förbättrad kollektivtrafik. Scenario 3 innebär kombination av scenarion 0, 1 och 2, inklusive utbyggnad av Ådalsbanan för sträckan Sundsvall–Härnösand. Detta uppskattas ge ytterligare ett tillskott på befolkning och sysselsättning i regionen. De förväntade effekterna av scenarion 1 till 3 består för respektive scenario av minskad resuppostring till följd av kortare restid och större turtäthet, vidare minskad total resuppostring till följd av bättre anslutningstrafik, och ytterligare minskad total resuppostring genom utbyggnad av Ådalsbanan. Prognos 2008–2030 för utvecklingen av befolkning och sysselsättning till följd av nämnda effekter presenteras i Figur 4 till Figur 6 nedan, befolkningstillskott visas indelat på scenarion 1 till 3.

Den förväntade effekten av byggnation av Botniabanan (scenario 1), utöver befolkningsutvecklingen i bascenario 0, uppskattas till ett befolkningstillskott på totalt **4 700 invånare** i regionen. Detta tillskott består av 3350 nytillkomna invånare i åldersspannet 20–64 (presenterat i Figur 4 nedan) samt ytterligare ett tillskott på 40% av invånare under 20 och över 64 år, dvs 1350 invånare. Alltså beräknas invånartillskottet på 3350 upp med 40%, till totalt 4 700 invånare. Den prognostiserade befolkningsökning per kommun 2008–2030 enligt rapporten från 2009 visar på minimal ökning för Ånge och Sollefteå, medan Härnösand, Kramfors, Örnsköldsvik och Nordmaling förväntas öka med 100–200 invånare per kommun (se staplar för scenario 1 i Figur 4 nedan). Sundsvall och Umeå, vilka har en ökning på ca 190 respektive 90, påverkas inte lika mycket av scenario 1.

Den totala befolkningsökningen mellan 2008 och 2030 i regionen beräknas således till **16 700 invånare**, varav 12 000 från bascenario 0 och 4 700 från scenario 1 (se Figur 7 nedan). Motsvarande ökning för 22 års-perioden 1986 till 2008 var 9 000 invånare. Rapporten konstaterar att denna prognos 2008–2030 visar på en förlängning av rådande trender, där små kommuner minskar i befolkning och större centralorter i stora kommuner ökar (se utveckling för år 1968 till 2030 i avsnitt 4.2.1.).

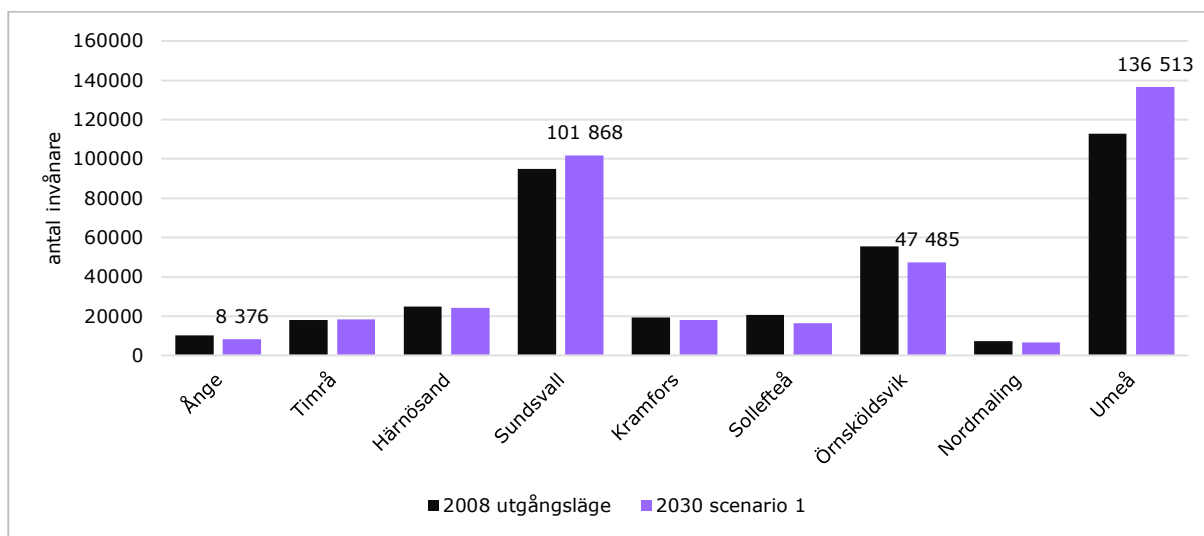

Figur 4. Befolkningsförändring (tillskott, antal invånare 20–64 år) enligt prognoser år 2030 för scenario 1, 2 och 3 exklusive basscenario 0 (ytterligare tillskott på 40% uppskattas)

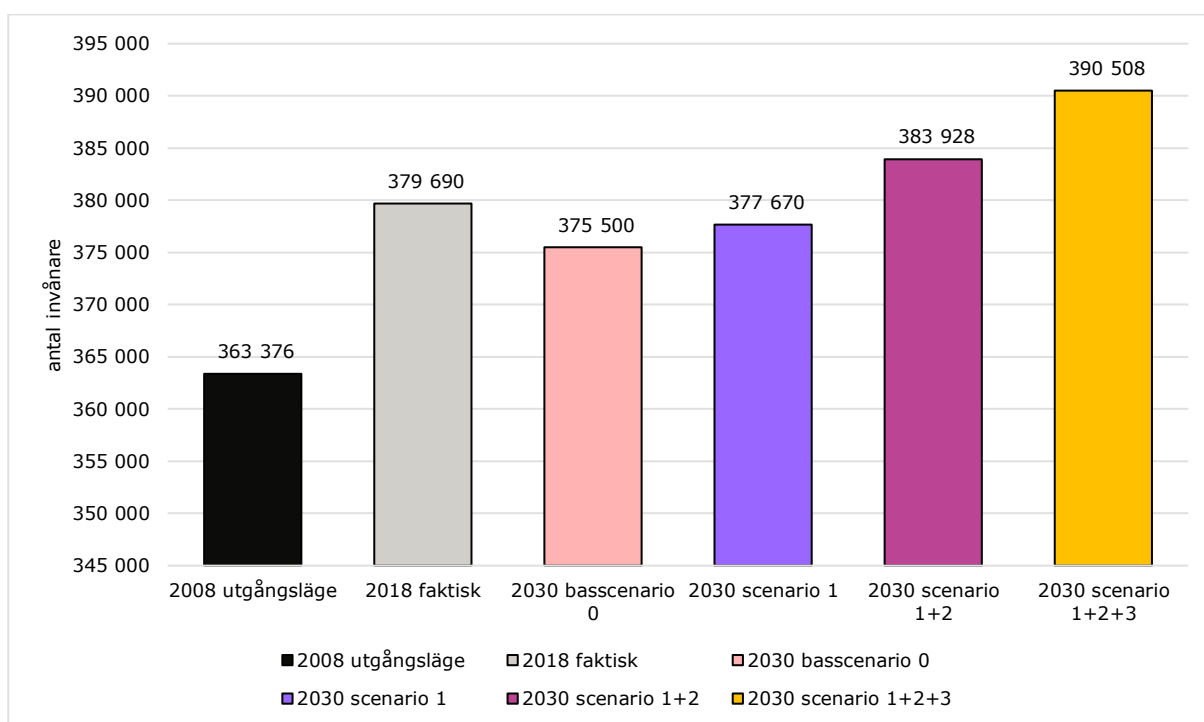
Figur 5. Befolkningsförändring (antal invånare 20–64 år) enligt prognoser scenarion 1, 2 och 3 inklusive basscenario 0 (ytterligare tillskott på 40% uppskattas)

Nedan visas den totala befolkningsökningen per kommun enligt utgångsläget 2008, basscenario 0 och scenario 0+1. Utgångsläget för samtliga scenarion är den verkliga befolkningen år 2008 (svart stapel). Basscenario 0 är den totala befolkningsförändringen enligt andelar i Figur 2 utan ombyggnationer eller förändringar av trafiksystemet, vilken visas omräknad till faktiskt antal invånare i Figur 3 (rosa stapel). Figur 6 visar att skillnaden för prognosticerat antal invånare enligt basscenario 0 och scenario 1 är mellan 10–500 invånare, dvs mycket liten. Utvecklingen förväntas följa en trend där de stora kommunerna Sundsvall och Umeå växer, medan de övriga kommunerna krymper. Dock förväntas befolkningen i den mindre kommunen Timrå enligt prognosen bryta denna trend genom att öka marginellt med ca 200–300 invånare. Uppföljningen i denna rapport jämför i huvudsak den faktiska utvecklingen mellan 2008 och 2018 med prognos enligt scenario 1 (basscenario 0 + scenario 1). Därför kommer senare avsnitt (4.2 osv) att fokusera på jämförelse av faktisk befolkningsmängd 2008 och 2018 mot prognos enligt scenario 1.

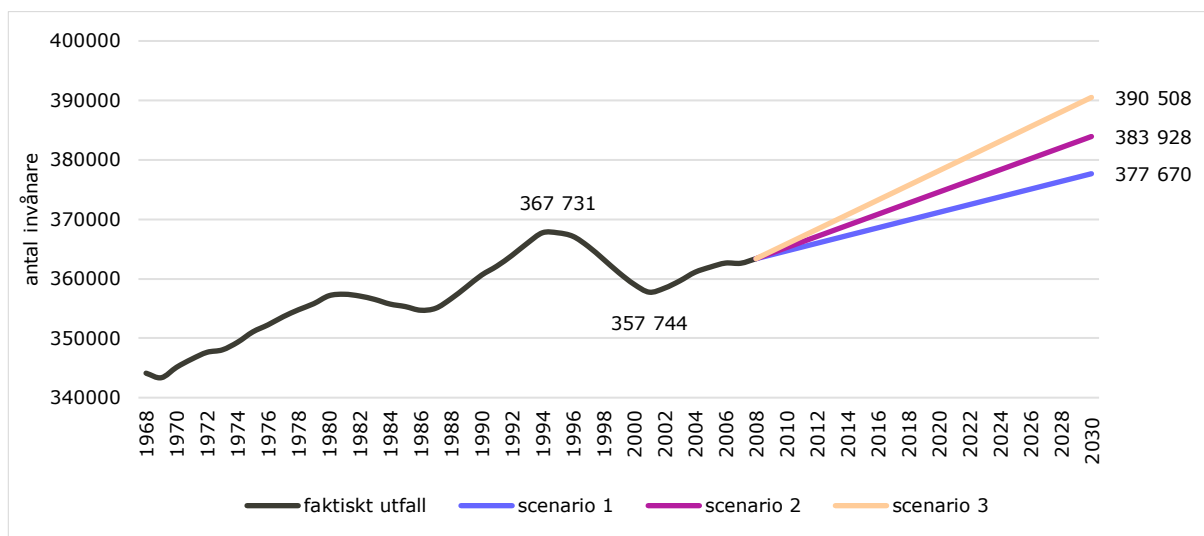

Figur 6. Total befolkning per kommun år 2030 enligt (scenario 1 inklusive basscenario 0), jämfört med utgångsläge 2008

Prognosen för befolkningsutvecklingen sett till hela regionen presenteras i Figur 7. I Figur 7 ställs samtliga scenarion mot den verkliga befolkningen år 2008. Skillnaden mellan basscenario 0 och scenario 1 är ca 2 000 invånare, sedan ökar skillnaderna till scenario 2 och 3 med ytterligare 8 200 respektive 15 000 jämfört med basscenario 0. Basscenariot innebär som tidigare nämnt ca 12 000 fler invånare jämfört med befolkningen 2008. I Figur 8 presenteras prognosens 3 scenarion för utvecklingen 2008 till 2030 tillsammans med den verkliga utvecklingen mellan 1968–2008. Dock presenteras tillväxten mellan 2008 och 2030 linjärt för tydlighetens skull, detta är inte den verkliga kurvan. Grafen visar en tillväxt från delen av 80-talet fram till 1995 då man hade en befolkning på ca 367 000 och vidare negativ utveckling till 2002 för att sedan öka igen.

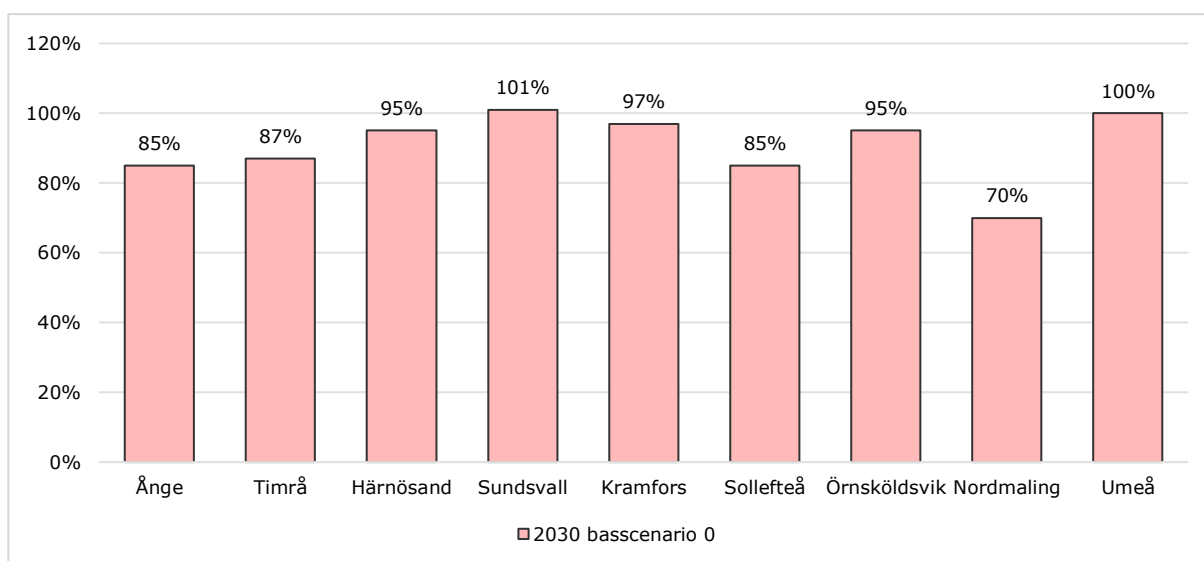
Figur 7. Total befolkning i hela regionen, prognoser för 2030 jämfört med faktisk befolkning 2008

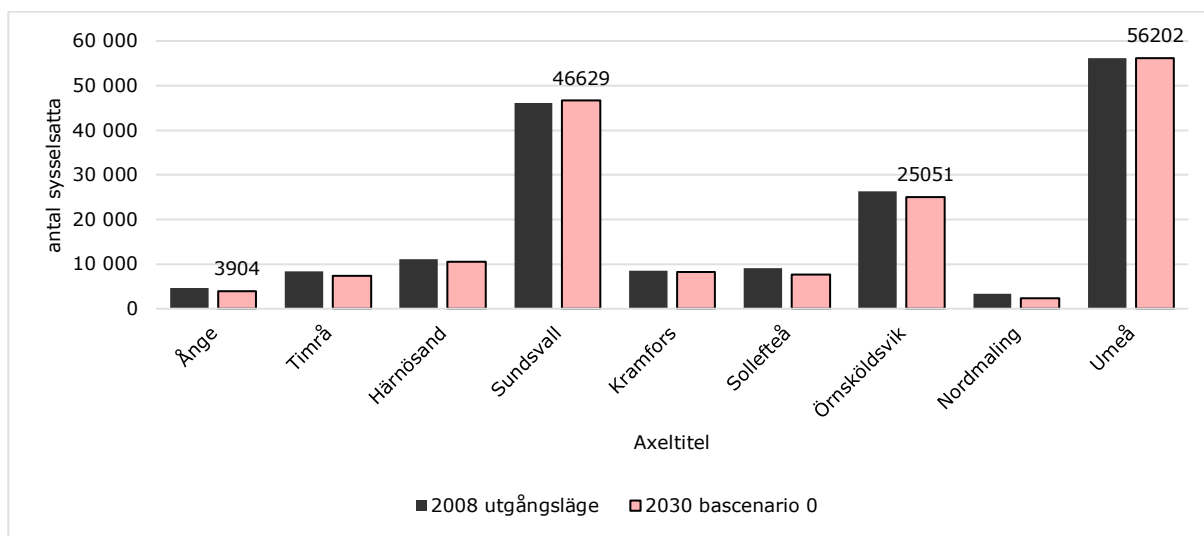
Figur 8. Befolkningsutveckling mellan 1968 och 2018 (prognos antas öka linjärt till prognosticerade värden)

3.1.2 Prognosticerad sysselsättningsutveckling 2008–2030

I rapporten från 2009 lägger WSP även fram en prognos med fyra scenarion som uppskattar utvecklingen för regionens sysselsättning över samma 22 års-period som för befolkningen (mellan 2008 och 2030). De uppskattar att ett nollalternativ eller bascenario 0 (scenario 0), där inga åtgärder görs för resandet i regionen, bidrar med en minskning på **-5 800** sysselsatta för perioden 2008 till 2030. Figur 9 nedan presenterar prognosticerad utveckling av sysselsättning mellan 2008–2030 och visar på att sysselsättningen i de flesta kommuner minskar, med andelar upp till 30% (i Nordmaling). Ånge, Timrå och Sollefteå minskar med 13–15% och Kramfors, Härnösand och Örnsköldsvik minskar med 3–5%. Sundsvall och Umeå förväntas vara kvar på samma nivå med 0–1% ökning. I Figur 10 presenteras andelarna från Figur 9 omräknade till antal sysselsatta, jämfört med utgångsläget 2008. För bascenario 0 beräknas att sysselsättningen i kommunerna totalt minskar från totalt **173 700** år 2008 till **167 900** år 2030.

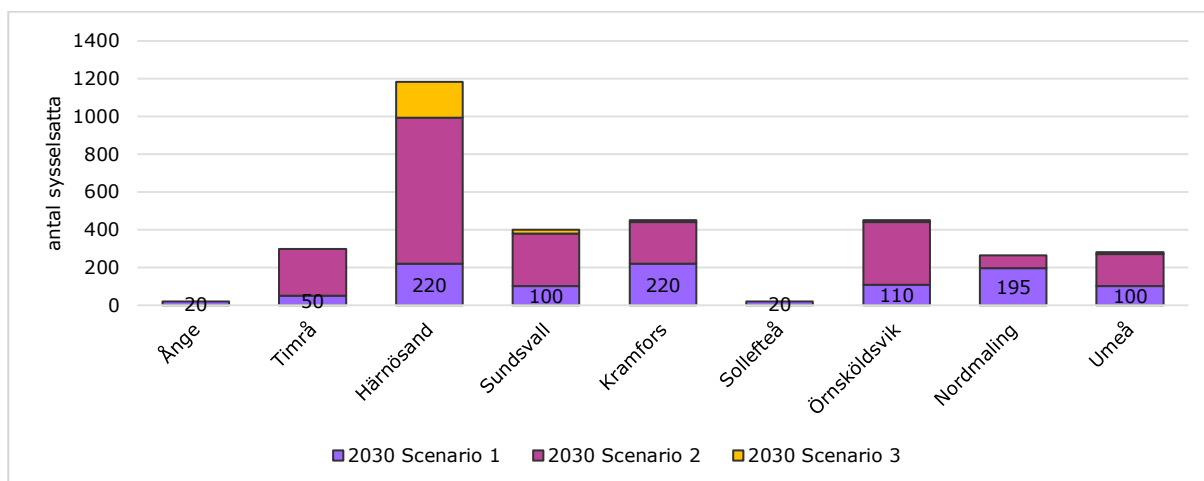
Figur 9. Procentuell förändring av sysselsatta år 2030 per kommun, enligt WSPs prognos 2008–2030 enligt bascenario 0 (staplar visar andelar sysselsatta 2030 av verkligt antal sysselsatta 2007)

Figur 10. Antal sysselsatta 2030 enligt prognos bascenario 0

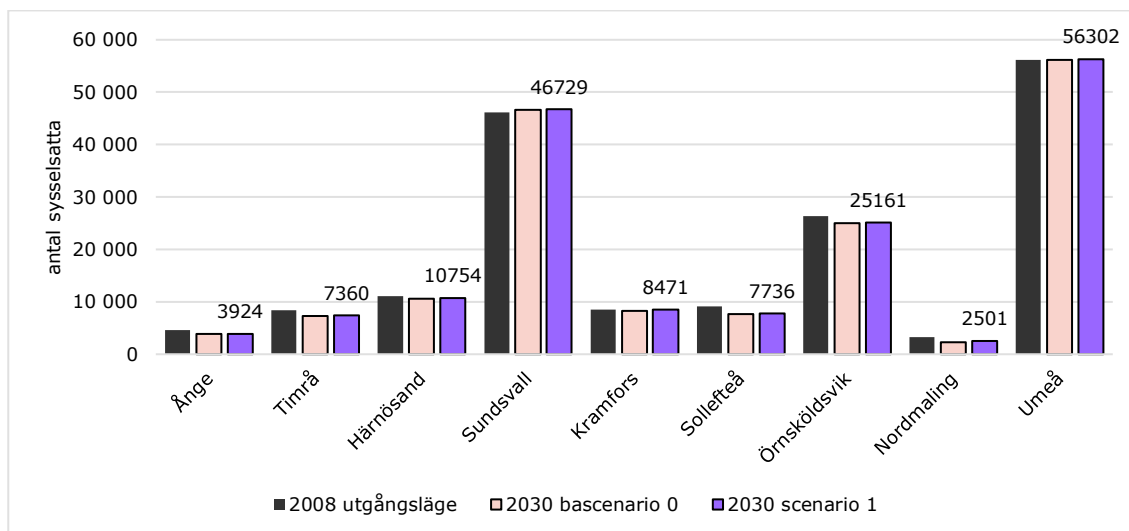
Scenarion 1, 2 och 3 bygger vidare på bascenario 0 och ger ytterligare effekter utifrån olika alternativ och åtgärder för regionens trafiksystem och markanvändning baserat på data från *Regionernas Tillstånd* (2008). Dessa scenarion är utgångspunkter för analys och prognos av hur befolkning och sysselsättning kommer att förändras i regionen under de kommande 22 åren (2008–2030). Scenario 1 innebär att trafiksystemet utvecklas och byggs ut enligt planer för Botniabanan. Scenario 2 innebär att Botniabanan trafikerades som planerat samt att man anpassar anslutande tågtrafik och att tillkommande befolkning får ett tillskott på grund av förbättrad kollektivtrafik. Scenario 3 innebär scenarion 0, 1 och 2, inklusive utbyggnad av Ådalsbanan för sträckan Sundsvall–Härnösand. Detta uppskattas ge ytterligare ett tillskott på befolkning och sysselsättning i regionen. De förväntade effekterna av scenarion 1 till 3 består av; minskad resuppföring till följd av kortare restid och större turtäthet, vidare minskad total resuppföring till följd av bättre anslutningstrafik, och ytterligare minskad total resuppföring genom utbyggnad av Ådalsbanan. Prognos 2008–2030 för utvecklingen av sysselsättning till följd av nämnda effekter presenteras i figurer nedan, sysselsättningstillskott visas indelat på scenarion 1 till 3.

Det förväntade tillskottet och effekterna av byggnation av Botniabanan (scenario 1), efter minskning med **–5 800** enligt bascenario 0, uppskattas till ett tillskott på ca **1 000 sysselsatta** i åldrarna 16–74 enligt Figur 11. Detta innebär att den totala utvecklingen av sysselsättning enligt scenarion 0 och 1 är **168 900** sysselsatta (minskning på **–4 800**). Den prognosticerade sysselsättningsutvecklingen per kommun 2008–2030 enligt scenario 1 rapporten från 2009 visar på en minimal ökning för Ånge och Sollefteå, medan Härnösand, Kramfors och Nordmaling förväntas öka med drygt 200 sysselsatta (se staplar för scenario 1 i Figur 11). Timrå, Sundsvall, Örnsköldsvik och Umeå förväntas öka med ca 50–100 sysselsatta mellan 2008 och 2030 enligt prognosen.

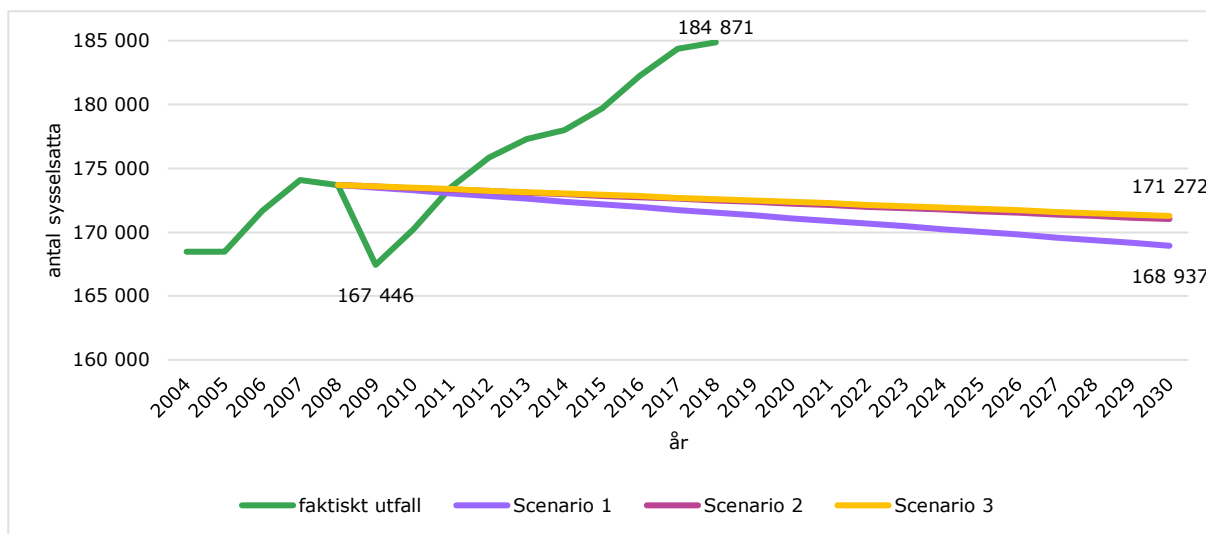
Figur 11. Prognosticerad sysselsättningsförändring (tillskott, antal sysselsatta 16–74 år) år 2030 för scenario 1, 2 och 3 (ytterligare tillskott på 40% uppskattas)

Nedan visas den totala sysselsättningsutvecklingen per kommun enligt utgångsläget 2008, bascenario 0 och scenario 1 (inkluderat bascenario 0). Utgångsläget för samtliga scenarion är den verkliga befolkningen år 2008 (svart stapel). Bascenario 0 är den totala sysselsättningsförändringen enligt andelar i Figur 9, dvs utan hänsyn till ombyggnationer eller förändringar av trafiksystemet. Denna förändring visas omräknad till faktiskt antal sysselsatta (svart stapel). Figur 12 visar att skillnaden är mycket liten mellan prognosticerat antal sysselsatta enligt bascenario 0 och scenario 1.

Figur 12. Total befolkning per kommun år 2030 enligt (bascenario 0 och scenario 1), jämfört med verklig befolkning år 2008

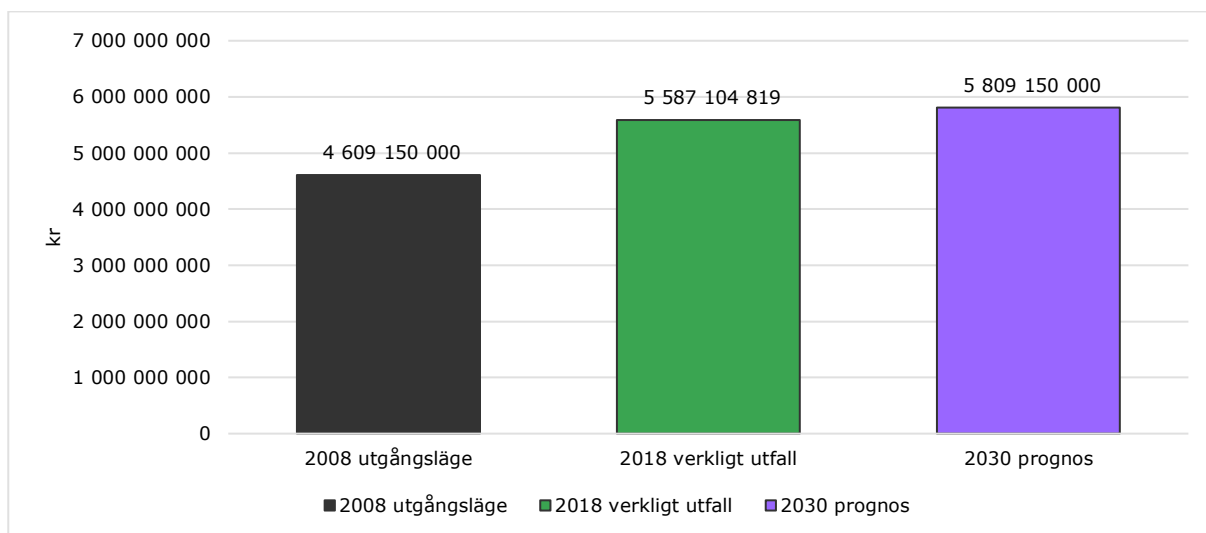
Prognosen för sysselsättningsutvecklingen sett till hela regionen presenteras i Figur 13. I Figur 13 ställs samtliga scenarion 0 till 3 mot den verkliga sysselsättningsutvecklingen år 2008. Bascenariot är som nämnt tidigare en minskning på ca 5 800 sysselsatta från ca 175 000 år 2008. I Figur 6 presenteras prognosens 3 scenarion för utvecklingen 2008 till 2030 tillsammans med den verkliga utvecklingen mellan 2004–2008. Utvecklingen mellan 2008 och 2030 presenteras linjärt av tydlighetensskäl, det ska dock observeras att detta inte är den verkliga kurvan.

Figur 13. Sysselsättningsutveckling mellan 2004 och 2018 (prognos antas avta linjärt till prognosticerade värden)

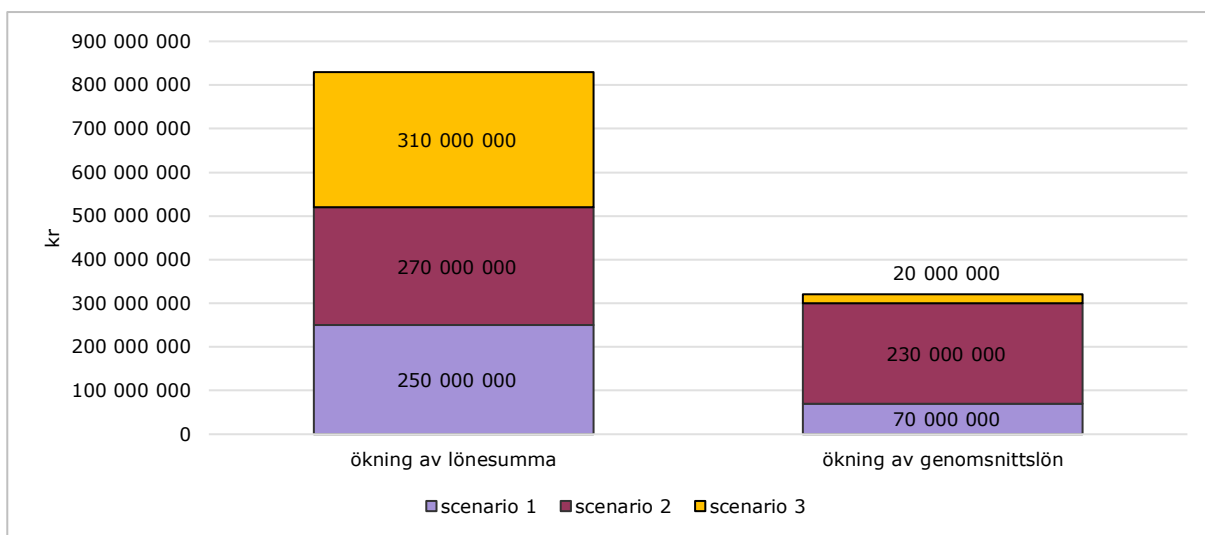
3.1.3 Prognosticerad inkomstutveckling 2008–2030

Rapporten redogör även för ekonomiska effekter på kommunernas inkomst – lönesumma och genomsnittslön. Dessa genereras till följd av att järnvägens ökade tillgänglighet ökar sysselsättning och möjligheten till arbetspendling i regionen. Den kombinerade effekten av scenario 1, 2 och 3 beräknas ge en total ökning av lönesumman (total lön) i regionen på ca 1,15 miljarder kronor (se Figur 14. Lönesumma bestäms av sysselsättningsförändringen och basårets genomsnittslön (år 2007).

Figur 14. Lönesumma i regionen år 2008, 2018 och 2030 (kr)

Effekterna för scenario 1, 2 och 3 beräknas ge ökad lönesumma på 250 000 000 kr, 790 000 000 kr respektive 830 miljoner kr mer än utgångsläget 2008 (se Figur 15 nedan). Den samlade tillväxt-effekten på genomsnittslön beräknas uppgå till 320 miljoner kr, vilket bestäms baserat på genomsnittslönens förändring och basårets (2007) antal sysselsatta.

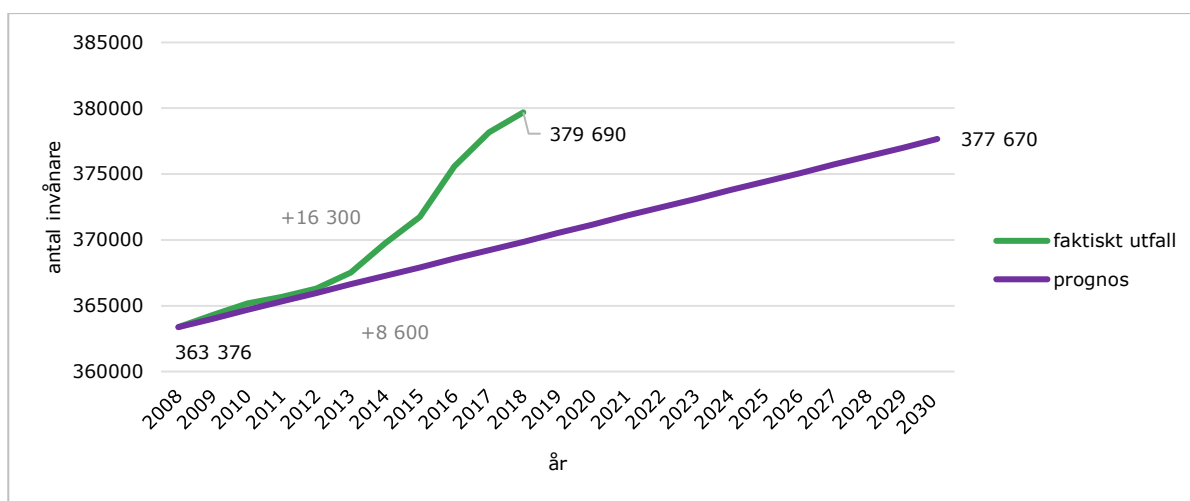

Figur 15. Prognosticerad förändring av ackumulerad inkomst/lönesumma och genomsnittslön, i kr per år 2030 för scenario 1, 2 och 3, utöver basscenario 0

3.2 Faktiskt utfall 2008–2018

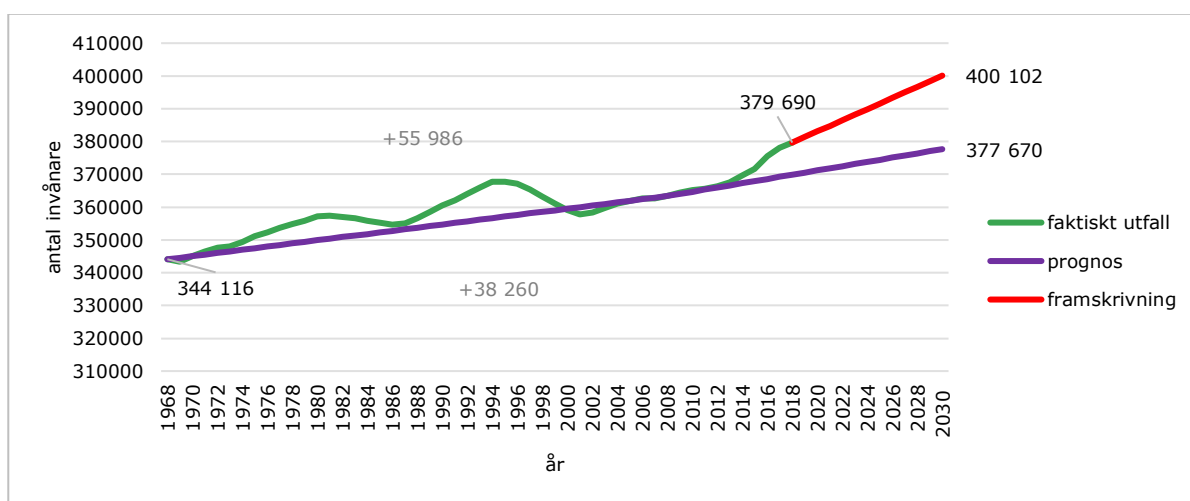
3.2.1 Faktisk befolkningsutveckling i regionen 2008–2018

Den verkliga befolkningsutvecklingen i utredningsområdet mellan 2008 och 2019 har visat sig vara högre än prognosen i *Från räls till resande* (WSP 2008). SCBs senaste data visar att det för år 2018 bor ca **379 700 invånare** i regionen, jämfört med ca 363 400 år 2008. Det innebär en befolkningsökning på **16 300 invånare** under åren 2008–2018. Det verkliga utfallet för befolkningsutvecklingen halvvägs till 2030 är alltså, år 2018, nästan dubbelt så stort som prognos 2008–2030 (enligt scenario 0+1) visar för år 2018. Nedan presenteras befolkningsutvecklingen från år 2008 till 2018, prognosticerat och faktiskt utfall (se Figur 16).

Figur 16. Prognosticerad och verklig befolkning mellan 2008 och 2018

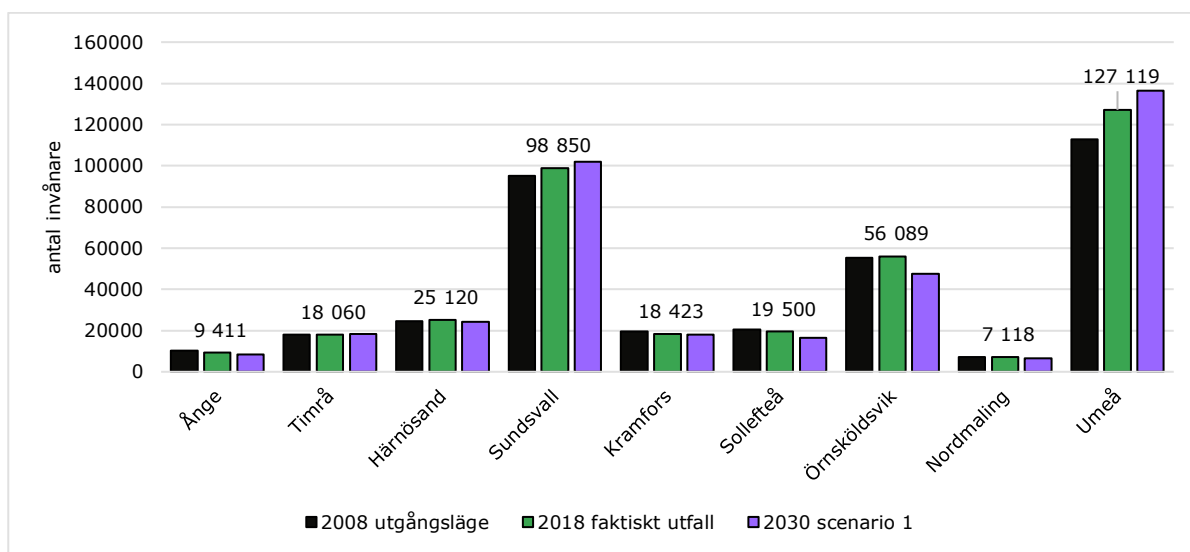
SCBs befolkningsstatistik för Sveriges regioner sträcker sig tillbaka till 1968. Inom intervallet 1968 till 2019 kan man se en tydligt uppåtgående trend (se Figur 17). Sedan 1968 har befolkningen i regionen haft två perioder av tillväxt – 1974 till 81 och 1987 till 96. Efter dessa har utvecklingen gått tillbaka i samma takt under ca 6–7 år fram till 2001. Mellan 2001 och 2011 ser vi en stadig tillväxt med en kraftig acceleration efter 2011 som ser ut att stagnera vid 2018–2019. Detta kan tyda på att vi snart kommer att se en pik och att befolkningsutvecklingen i regionen är på väg ned.

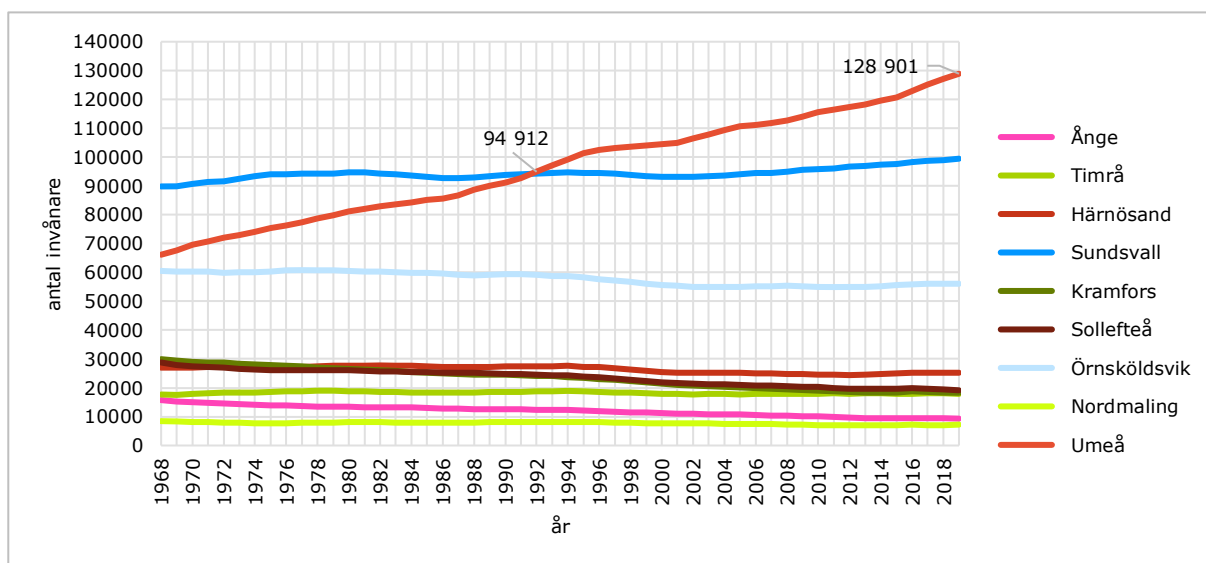
Figur 17. Befolkningsutveckling mellan 1968 och 2030, Faktiskt utfall, Prognos 2008–2030 samt Framskrivning 2018–2030

3.2.2 Faktisk befolkningsutveckling per kommun 2008–2018

Den faktiska befolkningsutvecklingen för utredningsområdet mellan 2008 och 2018 visar en god ökning i relation till prognosen för 2030, där flera kommuner är på god väg mot den prognosticerade befolkningsmängden och ett fåtal redan har överträffat prognosen (se Figur 18). De mindre kommunerna har överträffat prognosen medan Sundsvall och Umeå är på god väg att nå 2030 års prognosticerade värden. I Figur 19 presenteras befolkningsutvecklingen per kommun över tid, med start 1968 till 2018. Enligt denna data från SCB har Umeå ökat stadigt och gick 1991 förbi Sundsvall som haft mellan 90 000 och 100 000 invånare sedan mätningarna startade 1968. Örnsköldsvik har sedan 90-talet minskat sin befolkning från ca 60 000 till ca 55 000, övriga kommuner visar också tecken på en liten minskning sedan 90-talet.

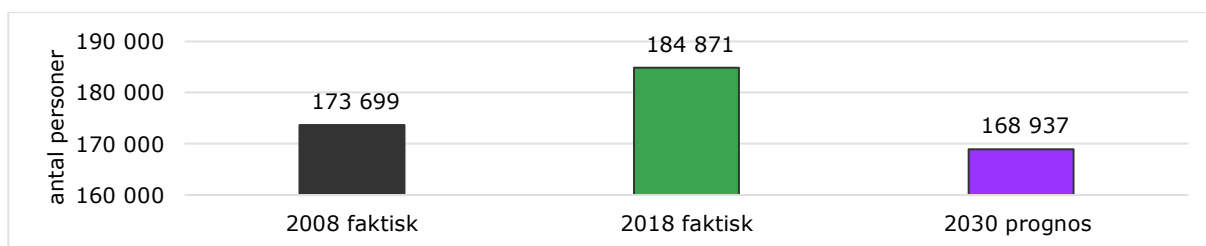
Figur 18. Befolkning per kommun, verklig 2008 och 2018 samt prognosticerad för 2030

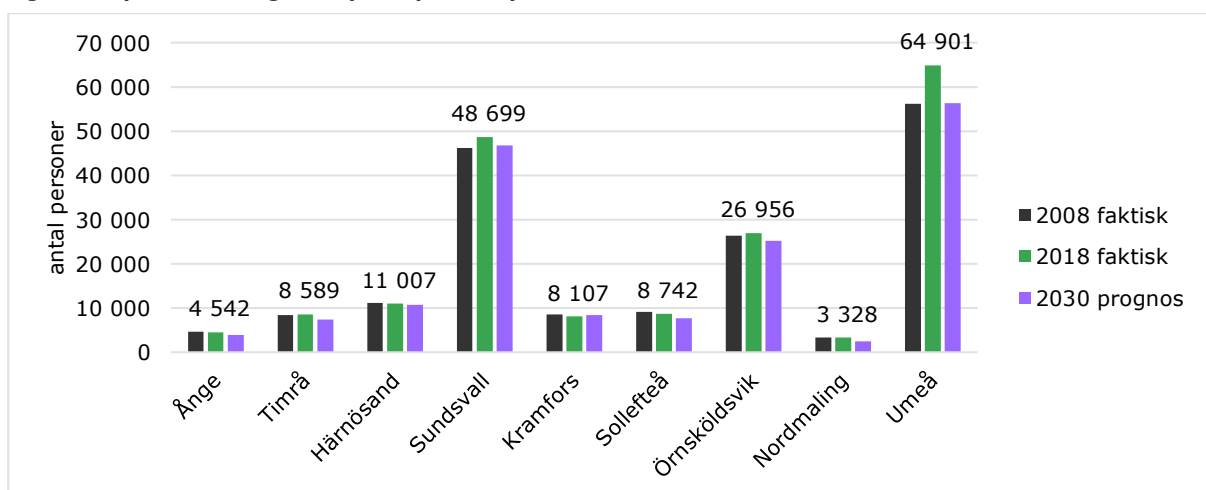
Figur 19. Verklig befolkningsutveckling per kommun mellan 1968 och 2018

3.2.3 Faktisk sysselsättningsutveckling 2008–2019

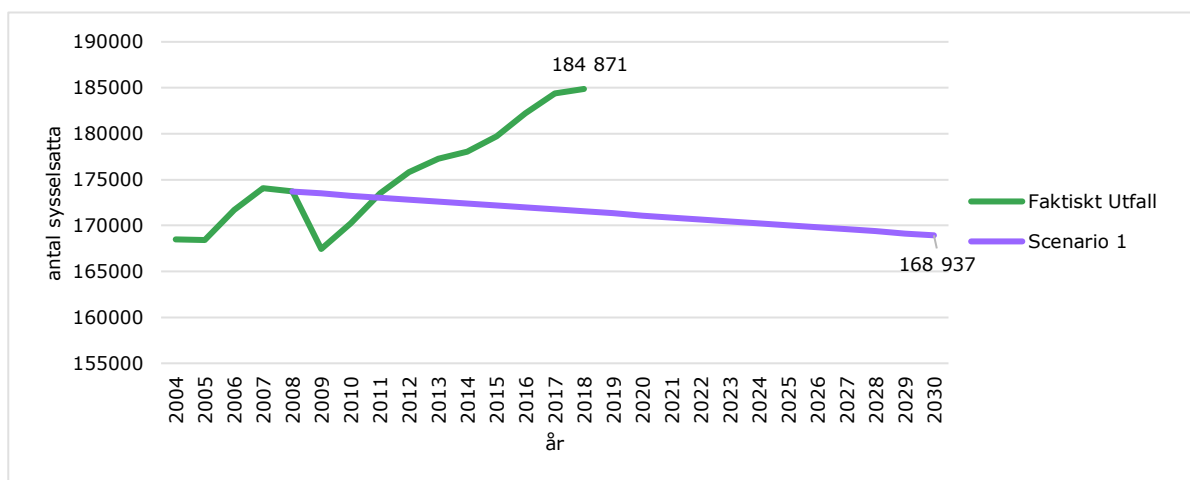
Den verkliga utvecklingen av sysselsättning i utredningsområdet mellan 2008 och 2018 visar en större ökning än prognosen (se Figur 20 nedan). Prognosen från 2009 beräknade för 2030 en minskning med –4 700 sysselsatta i regionen, istället har det skett en ökning med ca 11 000 sysselsatta personer. Utvecklingen av sysselsättning per kommun redovisas i Figur 21 nedan. Den liknar befolkningsutvecklingen med undantag från Umeå, där man ser en mycket högre ökning än prognosticerat. Även Sundsvall har större ökning av antal sysselsatta jämfört med prognosen.

Figur 20. Sysselsatta i regionen (antal personer)

Figur 21. Sysselsatta per kommun (antal personer)

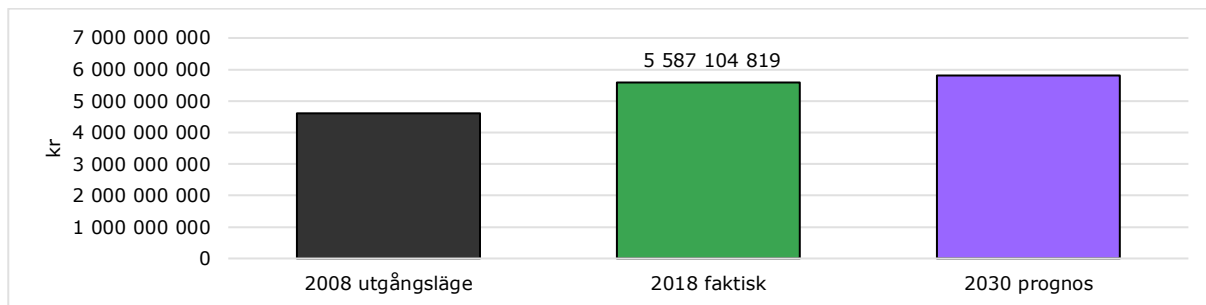
Figur 22. Sysselsättningsutveckling i regionen

3.2.4 Faktisk inkomstutveckling 2008–2019

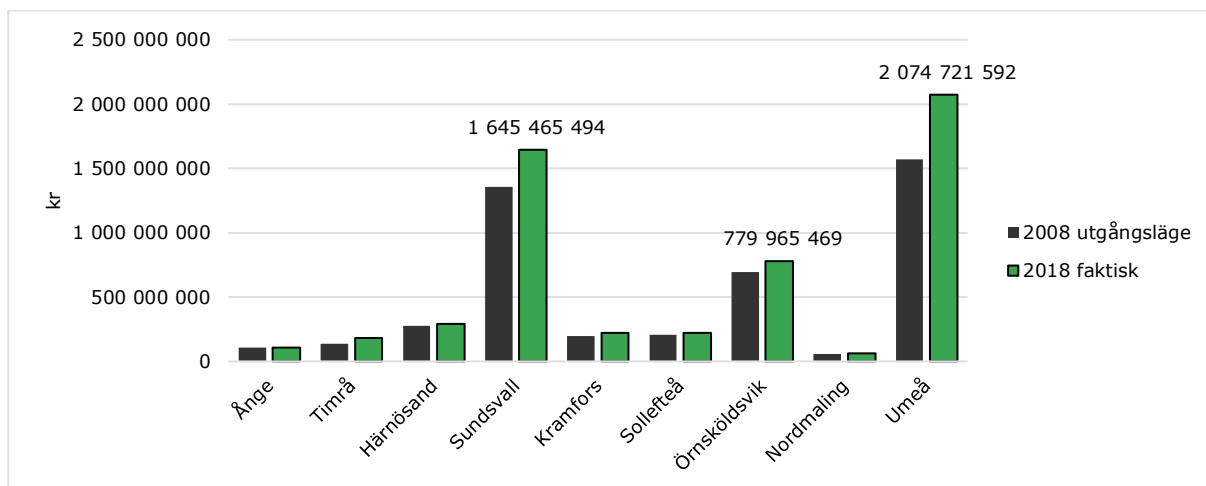
Inkomstutvecklingen mäts genom att lägga ihop ökad ekonomisk aktivitet i regionen med ökad genomsnittslön. Dessa parametrar utgör tillsammans den totala lönesumman för regionen (eller kommunen). Den faktiska inkomstutvecklingen för utredningsområdet mellan 2008 och 2018 visar en större ökning än prognosen (se Figur 23 nedan). Prognosen från 2009 beräknade för 2030 en utveckling på 1,2 miljarder större lönesumma (kr) i regionen. Den faktiska utvecklingen halvvägs till 2030 visar på en ökning med drygt 1,7 miljarder kr (4,6 till 6,3 miljarder kr).

Utvecklingen av lönesumma per kommun redovisas i Figur 24 nedan, dock är inte denna uppdelning redovisad i ursprungsrapporten från 2009 så en direkt jämförelse är inte möjlig. Denna data visar att byggnation av Botniabanan (enligt scenario 0+1) haft en positiv och i några fall en stor inkomst-effekt på sysselsättning i samtliga kommuner, kommunerna Timrå och Umeå har sett störst ökning med 49% högre lönesumma. Samma effekt syns även i Sundsvall, Kramfors och Örnsköldsvik. Sundsvalls lönesumma har ökat med 37%, Kramfors med 26%, Örnsköldsvik med 27% och Umeå med 39%. Minst ökning har skett i Ånge (16%).

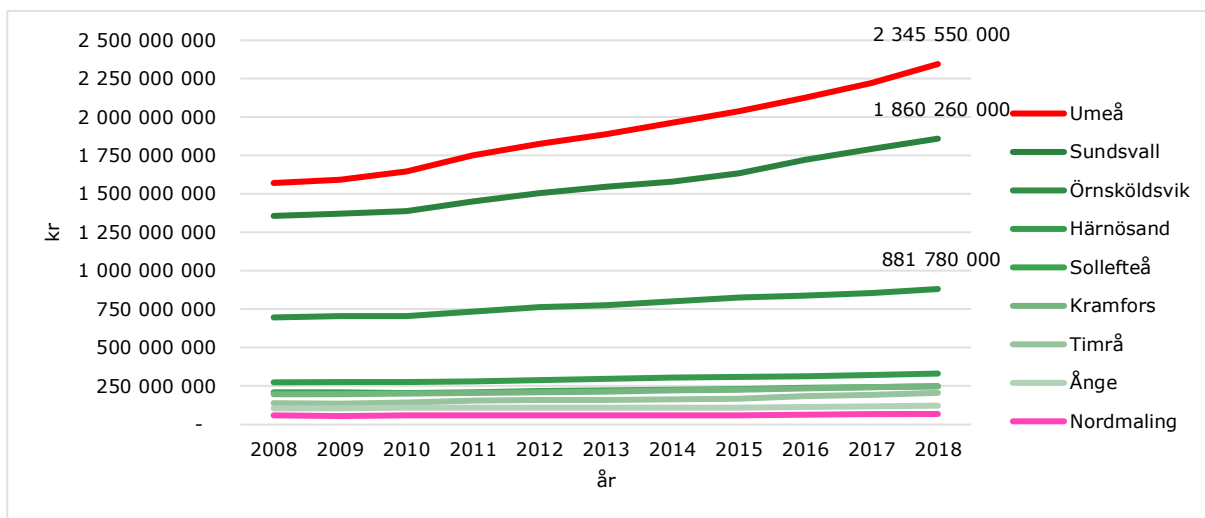
I Figur 25 nedan redovisas även inkomstutvecklingen över tid mellan 2008 och 2018 per kommun. Detta ger en tydligare bild av hur kommunernas lönesummor utvecklats år för år fram till 2018, med Umeå, Sundsvall och Örnsköldsvik i toppen med störst utveckling mellan 2008 och 2018. Övriga kommuner, fallande ordning - Härnösand, Sollefteå, Kramfors, Timrå, Ånge och Nordmaling – har marginellt positiva inkomstutvecklingar. Prognosen i WSPs rapport ger inte data för lönesumma per kommun 2030, därför kan endast faktiska siffror visas för Figur 24 och Figur 25 åren 2008 och 2018.

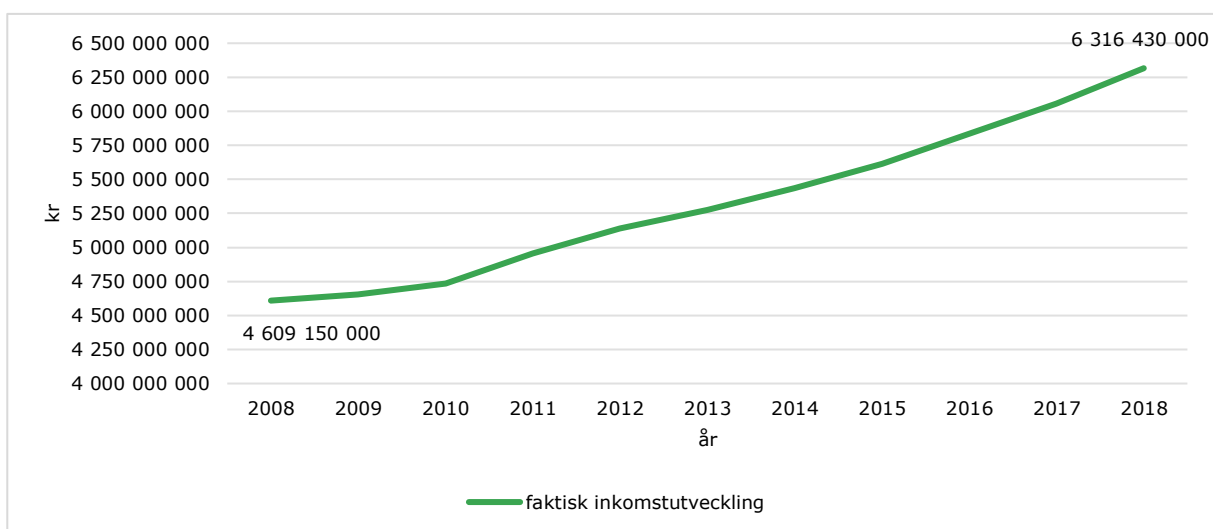
Figur 23. Sammanlagd lönesumma i regionen (index 2007)

Figur 24. Lönesumma per kommun (index 2007)

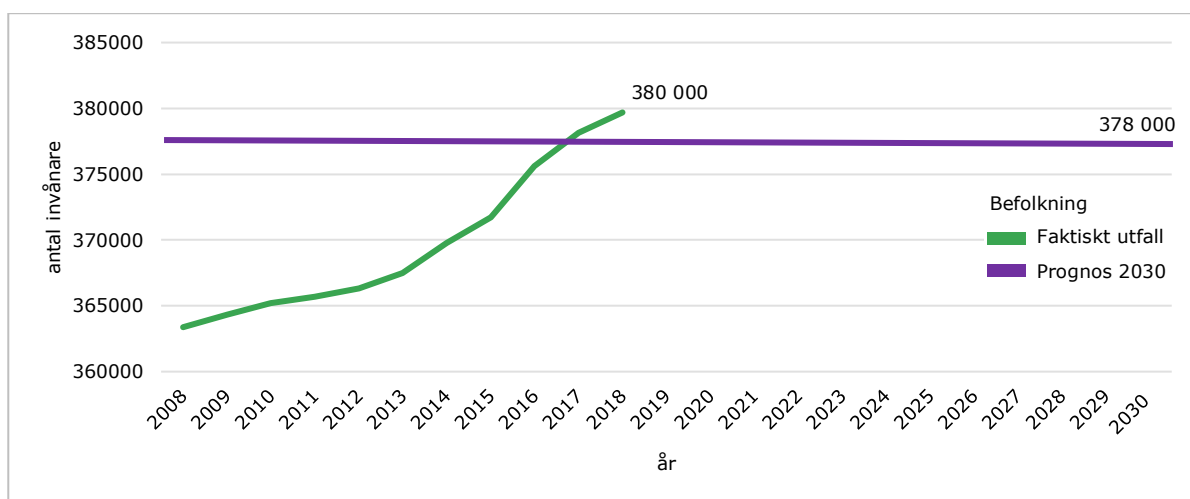
Figur 25. Utveckling, lönesumma per kommun

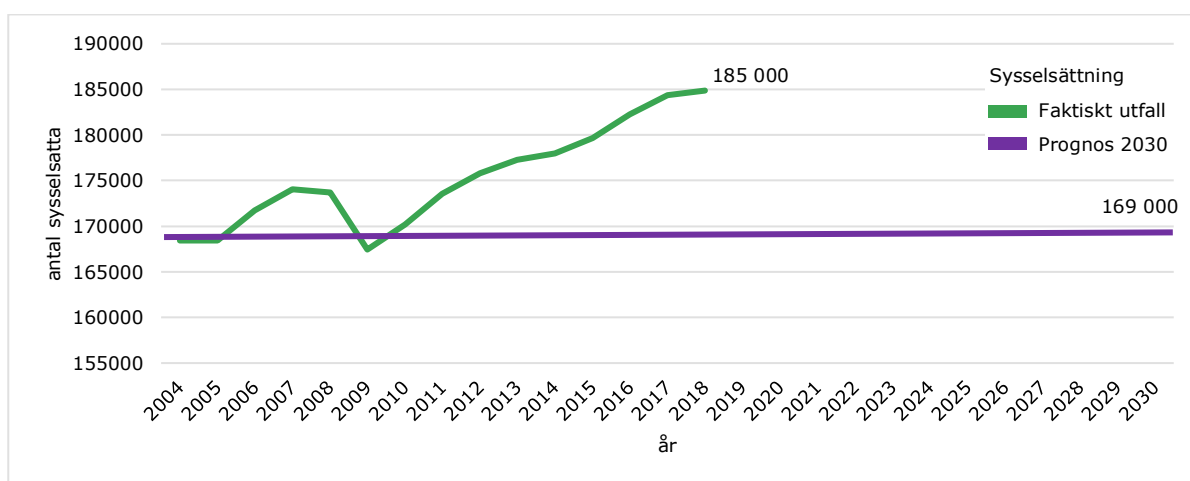
Figur 26. Faktisk inkomstutveckling (lönsumma) 2008 till 2018

4 SLUTSATS

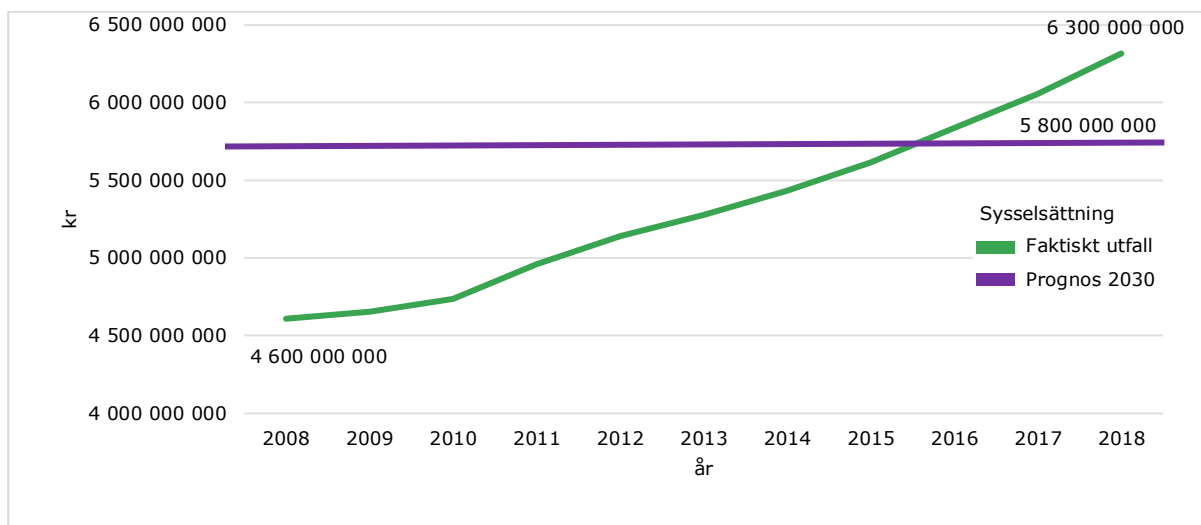
Regionens utveckling går bättre än prognosticerat för scenario 1. Befolkning och sysselsättning växer över förväntan och inkomsterna ökar. Dock måste det påpekas att Umeå är en stor bidragande faktor till detta då denna kommun attraherat många nya invånare och stadigt ökat sysselsättningen i kommunen länge (se exempelvis figur 19). Umeå har därför stor påverkan i den positiva utvecklingen sett till den utökade regionen (utredningsområdet). Umeå och Nordmaling var inkluderade i den ursprungliga rapporten och går inte att bryta ut för analys av endast de 7 kommunerna i Region Västernorrland. Därför har dessa två utomstående kommuner inkluderats även i denna analys vilket kan leda till en något bättre bild av regionens utveckling av befolkning, sysselsättning och inkomst. Med detta sagt kan vi konstatera att samtliga tre huvudindikatorer, dvs befolkning, sysselsättning och inkomst överträffar värdena för 2008-års prognos för 2030 redan 12 år innan tidshorisonten. Befolkningen är redan 2018 uppe i ca 380 000 till antalet vilket är 2 000 invånare över prognosens 378 000. Sysselsättningen 2018 består av 185 000 sysselsatta vilket är 9% högre än prognosens 169 000. Slutligen visar SCBs statistik att även löneutveckling (lönesumman) år 2018 har kommit upp i 6,3 miljarder jämfört med 5,8 miljarder som prognosticerats för år 2030.

Figur 27. Befolkningsutveckling i regionen mellan 2009 och 2030

Figur 28. Sysselsättningsutveckling i regionen mellan 2004 och 2030

Figur 29. Inkomstutveckling i regionen mellan 2008 och 2030

5 APPENDIX

5.1 Figurer och tabeller

Figur 1. Kommuner i Region Västernorrland	2
Figur 2. Procentuell förändring av befolkning år 2030 per kommun	5
Figur 3. Befolkning 2030 enligt prognos bascenario 0	6
Figur 4. Befolkningsförändring (tillskott, antal invånare 20–64 år)	7
Figur 5. Befolkningsförändring (antal invånare 20–64 år)	7
Figur 6. Total befolkning per kommun år 2030	8
Figur 7. Total befolkning i hela regionen, prognoser för 2030	8
Figur 8. Befolkningsutveckling mellan 1968 och 2018	9
Figur 9. Procentuell förändring av sysselsatta år 2030 per kommun,	9
Figur 10. Antal sysselsatta 2030 enligt prognos bascenario 0	10
Figur 11. Prognosticerad sysselsättningsförändring (tillskott)	11
Figur 12. Total befolkning per kommun år 2030	11
Figur 13. Sysselsättningsutveckling mellan 2004 och 2018	12
Figur 14. Lönesumma i regionen år 2008, 2018 och 2030)	12
Figur 15. Prognosticerad förändring av ack inkomst/lönesumma och genomsn.lön	13
Figur 16. Prognosticerad och verklig befolkning mellan 2008 och 2018	14
Figur 17. Befolkningsutveckling mellan 1968 och 2030, Faktiskt utfall mm	14
Figur 18. Befolkning per kommun, verklig 2008 och 2018 samt prognos 2030	15
Figur 19. Verklig befolkningsutveckling per kommun mellan 1968 och 2018	15
Figur 20. Sysselsatta i regionen (antal personer)	16
Figur 21. Sysselsatta per kommun (antal personer)	16
Figur 22. Sysselsättningsutveckling i regionen	16
Figur 23. Sammanlagd lönesumma i regionen (index 2007)	17
Figur 24. Lönesumma per kommun (index 2007)	17
Figur 25. Utveckling, lönesumma per kommun	18
Figur 26. Faktisk inkomstutveckling (lönesumma) 2008 till 2018	18
Figur 27. Befolkningsutveckling i regionen mellan 2009 och 2030	19
Figur 28. Sysselsättningsutveckling i regionen mellan 2004 och 2030	19
Figur 29. Inkomstutveckling i regionen mellan 2008 och 2030	20